

**Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr .../... om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för de mindre Egeiska öarna"**

KOM(2010) 767 slutlig – 2010/0370 (COD)

(2011/C 132/15)

Föredragande utan studiegrupp: **Christos POLYZOGOPOULOS**

Den 18 januari och den 20 januari 2011 beslutade Europeiska unionens råd respektive Europaparlamentet att i enlighet med artikel 43 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

*"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr .../... om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för de mindre Egeiska öarna"*

KOM(2010) 767 slutlig – 2010/0370 (COD).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 28 februari 2011.

Vid sin 470:e plenarsession den 15–16 mars 2011 (sammanträdet den 15 mars 2011) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 174 röster för, 6 röster emot och 17 nedlagda röster.

### **Slutsatser och rekommendationer**

#### **1. Slutsatser**

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ställer sig av följande orsaker positiv till förordningen som ett förslag till omarbetning av den tidigare förordningen (EG) nr 1405/2006:

1.1 Det har gjorts många ändringar av den tidigare förordningen, dels på grund av EU-lagstiftningens utveckling, dels på grund av anpassningen till Lissabonfördraget. Av denna anledning krävs det att lagtexten på ett bättre sätt framhäver stödprogrammets centrala roll och att den understryker:

a) den särskilda försörjningsordningen,

b) de särskilda åtgärderna till förmån för lokal produktion.

1.2 I den nya förordningen nämns uttryckligen de väsentliga delarna i en särskild ordning för jordbruksprodukter av lokal betydelse för de mindre öarna i Egeiska havet. Syftet med ordningen är att på ett effektivt sätt hantera de svårigheter som orsakas av deras isolering, avlägsna läge, ökaraktär, ringa storlek, terräng, klimat och ekonomiska beroende av ett fåtal produkter.

1.3 I artikel 2 i den nya förordningen understryks de åtgärder som bidrar till att uppnå målen när det gäller att garantera de mindre öarnas försörjning med produkter som är nödvändiga som livsmedel, för bearbetning eller som insatsvaror inom jordbruket, genom att lindra merkostnaderna till följd av deras

avlägsna läge, ökaraktär och ringa storlek. Syftet är också att bevara och utveckla jordbruksverksamheten på de mindre öarna, inbegripet produktionen, bearbetningen och saluföringen av lokala produkter.

1.4 Avsikten är att säkerställa att Grekland genomför ordningen för de mindre öarna i Egeiska havet på ett enhetligt sätt i förhållande till liknande ordningar, för att undvika snedvridning av konkurrensen och diskriminering mellan aktörerna.

1.5 En god budgetförvaltning säkerställs genom att Grekland i sitt program ska ange de stöd som utgör direktstöd till produkter som produceras lokalt i en förteckning, och det ska särskilt anges hur stödbeloppen har fastställts.

1.6 Ett tak på 20 % för finansieringen av den särskilda försörjningsordningen fastslås.

1.7 Kommissionen ges genomförandebefogenheter vad gäller de enhetliga villkoren för genomförandet av licenssystemet och aktörernas åtaganden om den särskilda försörjningsordningen, samt en allmän ram för de kontroller som Grekland ska utföra.

1.8 Kommissionen (artikel 11.2) kan dessutom genom delegerad akt fastställa villkoren för registrering av aktörer i licensregistret, föreskriva att en säkerhet ska ställas för utfärdande av licenser och vidta åtgärder för att införa ett förfarande för att anta ändringar av programmet.

## Motivering

### 2. Inledning

2.1 Målen för åtgärderna, principerna för programplaneringen samt för förenlighet och överensstämmelse med unionens övriga politik har fastställts i enlighet med förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

2.2 Kommissionen utfärdar dessa genomförandeakter i enlighet med artikel 291.2 i fördraget och i kraft av sina genomförandebefogenheter, i syfte att garantera att Grekland genomför ordningen för de mindre öarna i Egeiska havet på ett enhetligt sätt i förhållande till liknande ordningar samt för att undvika snedvridning av konkurrensen och diskriminering mellan aktörerna.

2.3 Kommissionen säkerställer de enhetliga villkoren för genomförandet av licenssystemet och aktörernas åtaganden om den särskilda försörjningsordningen (artikel 11.3).

2.4 Kommissionen fastställer också de enhetliga villkoren för genomförandet av programmet (artiklarna 6.2, 15.3 och 18.3) och en allmän kontrollram för de kontroller som Grekland ska utföra (artiklarna 7, 12.2 och 14.1).

2.5 I syfte att förbättra förordningen och utforma en integrerad politik för de mindre öarna i Egeiska havet, som är utspridda på ett stort område, bör man ta hänsyn till de idéer, synpunkter och förslag som framförs i avsnitt 4–7 i detta yttrande.

### 3. Sammanfattning av förslaget till förordning

3.1 Genom den nya förordningen upphävs den tidigare förordningen (EG) nr 1405/2006 och ersätts med en ny text med anledning av alla ändringar som gjorts och för att anpassa den till Lissabonfördraget.

3.2 I enlighet med subsidiaritetsprincipen ska innehållet i stödprogrammet för de mindre öarna i Egeiska havet (kapitel II artikel 5) preciseras. Stödprogrammet upprättas av Grekland och ska överlämnas till kommissionen för godkännande. På samma sätt ges Grekland flexibilitet att genom de myndigheter som landet utsett ändra programmet (kapitel II artiklarna 3 och 6), om det finns anledning att anpassa det.

3.3 Genom förordningen inrättas en särskild försörjningsordning för jordbruksprodukter inom EU som på de mindre öarna i Egeiska havet är nödvändiga som livsmedel, för tillverkning av andra produkter eller som insatsvaror i jordbruket (artikel 3). Grekland ska utforma en försörjningsbalans för de mindre öarnas försörjningsbehov av jordbruksprodukter.

3.4 Stödet till enskilda jordbruksprodukter på de mindre öarna fastställs med beaktande av saluföringskostnaderna, räknat från de hamnar på det grekiska fastlandet varifrån leveranserna vanligen sker, och eventuella merkostnader som kan uppstå på grund av ökaraktären och öarnas ringa storlek.

3.5 På grund av den särskilda geografiska belägenheten, merkostnaderna för transporter av produkterna och de ytterligare begränsningarna på grund av isoleringen skapas nackdelar för öarna. För att man ska kunna motverka dem måste priserna på dessa produkter sänkas, och följaktligen krävs det en särskild försörjningsordning. För att undvika spekulation ska de produkter som omfattas av den särskilda försörjningsordningen vara av hög kvalitet och i enlighet med marknadskraven.

3.6 För att bevara konkurrenskraften för unionens produkter måste stöd beviljas för att de mindre öarna i Egeiska havet ska försörjas med EU-produkter, och merkostnaderna för transporterna måste beaktas.

3.7 Om den särskilda försörjningsordningen innebär ekonomiska förmåner är det förbjudet att sända eller exportera dessa produkter från öarna. Trots detta kan de saluföras även på yttre marknader under förutsättning att den ekonomiska förmånen återbetalas. Produkterna ska också genomgå administrativa kontroller (artikel 14).

3.8 Villkoret för utbetalning av stödet är att företagen uppvisar licens på att de är registrerade aktörer.

3.9 Handel med bearbetade produkter mellan de mindre öarna i Egeiska havet ska främjas – och även export av dem till resten av EU och till tredje land.

3.10 Stöd till den lokala produktionen uppmuntras genom stödprogrammet, som för första gången infördes genom förordning (EG) nr 1405/2006. Denna förordning gynnade produktionen, saluföringen och bearbetningen av en mängd produkter, eftersom det visade sig att de åtgärder den föreskrev var till gagn för jordbruksverksamheten.

3.11 Åtgärder för att finansiera studier, demonstrationsprojekt, utbildning och tekniskt stöd fastställs (artikel 15).

3.12 Jordbruksproduktion och saluföring av kvalitetsprodukter uppmuntras.

3.13 Kommissionens befogenheter vid utfärdandet av en delegerad akt anges och ska också meddelas Europaparlamentet och rådet.

#### 4. Rekommendationer

EESK vill framhäva följande åtgärder och anser att dessa bör antas:

4.1 Man måste koppla samman jordbruksprodukterna med inrättande av en lämplig utvecklingsram för turismen på öarna. Jordbruksprodukterna bör vara en attraktion på europeisk och internationell nivå för de konsumenter som uppskattar medelhavskostens och de lokala ekologiska produkternas särskilda näringsvärde.

4.2 Man bör även göra de insatser som behövs för att på ett mer effektivt sätt utnyttja den ökande efterfrågan på traditionella jordbruksprodukter inom andra näringslivssektorer, t.ex. läkemedelsindustrin, kosmetikaindustrin och homeopatin, på grund av deras terapeutiska egenskaper (mastixkåda från Chios, olivolja, honung, olika örter, osv.).

4.3 Lokal- och öbefolkningarna bör informeras om produkternas näringsvärde och ekonomiska värde. EESK föreslår att man på en strategiskt belägen ö grundar en interregional skola, vars koncept är ett "Erasmus för studenter och arbetstagare inom agroturismen" eller "för odling av jordbruksprodukter".

4.4 Man bör vidta åtgärder för att skapa utbildningsprogram, så att nationella och internationella universitet kan delta i program för studier och forskning som syftar till att visa på det ekonomiska värdet i öarnas produkter och användningen av dem.

4.5 Man bör med stor omsorg närma sig de utsatta befolkningsgrupperna på öarna, i synnerhet i de svåråtkomliga delarna, i syfte att verka för att invånarna stannar kvar på öarna. Vidare bör man tillhandahålla stimulansåtgärder (särskilt ekonomiska och framför allt riktade till ungdomar), genom att inrätta program för stöd till utveckling av kommersiell verksamhet i avsides belägna områden utan krav på återbetalning av över-skotten. Tyngdpunkten bör ligga vid att visa hur öarna kan användas ekonomiskt genom att man utgår ifrån deras unika karaktär och särdrag samt deras geografiska och geologiska förutsättningar.

4.6 Det bör understrykas att kvaliteten på jordbruksprodukterna bör öka, samtidigt som produktionskostnaderna bör minska.

4.7 Särskilda kriterier som beaktar markens beskaffenhet och geologiska sammansättning bör införas.

#### 5. Allmänna kommentarer

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén är medveten om de särskilda faktorer som begränsar utvecklingen av jordbruket på öarna i Egeiska havet och anser att man i förordningen bör ta hänsyn till följande:

5.1 Eftersom viktiga resurser som vatten, energi och råvaror är begränsade så måste tillgångarna på öarna i Egeiska havet förvaltas på ett ändamålsenligt sätt. Detta gäller framför allt under sommarmånaderna då det uppstår problem med vatten- och energiförsörjningen m.m., vilket också beror på den ökade turisttillströmningen under denna period. Man måste därför beakta de ovannämnda problemen för att komma fram till hur man ska säkerställa en bättre förvaltning av resurserna och en bättre balans i den naturliga miljön. Förordningen skulle därför kunna föreskriva en stödpolitik i syfte att hantera dessa särskilda problem.

5.2 **Förändringarna av markanvändningen på öarna:** Den mark som används för jordbruk på öarna minskar stadigt, dels genom att marken i stället används till byggnation, dels för att den överges och blir torr, ofruktbar och utarmad (vilket kallas "permanent arealuttag"). Av denna anledning borde markutnyttjandet bli bättre genom stödprogrammen för jordbruksprodukter. Förordningen skulle kunna innehålla en stödrum för detta.

5.3 Att jordbruket minskat och att fälten övergetts samt att död biomassa (torra grenar och torrt gräs) samlas i skogar och olivlundar som lämnats åt sitt öde främjar också utbrott av skogsbränder, något som under lång tid förhindrar utnyttjande av marken.

5.4 Det är dessutom nödvändigt att skapa balans mellan den mark som upplåts för turism och för jordbruk. De två näringsgrenarna måste komplettera varandra.

5.5 Särskild vikt bör läggas vid jordbruket, som förlorar arbetstillfällen samtidigt som sysselsättningen inom tjänstesektorn ökar.

#### 6. Särskilda kommentarer

6.1 Öarna Kreta och Evia bör införlivas i förordningen.

6.2 Det bör genomföras årlånga initiativ i syfte att förbättra produktionen, saluföringen och främjandet av jordbruksprodukter. Dessa insatser ska särskilt syfta till att öka produktionen, men också till att förbättra kvaliteten.

6.3 Man bör införa ett arealrelaterat stöd för återupptagande och utvidgning av jordbruk för att bevara de traditionella olivlundarna och citrusodlingarna på de mindre öarna i Egeiska havet.

6.4 Man bör se till att det finns ytterligare ekonomiskt stöd till produkter som potatis och sättpotatis, kronärtskockor från Tinos, plommon från Skopelos, tomater från Santorini, citrusfrukter, ätbar vårvial (*fava*) av arten *Lathyrus spaericus* och bönor, korn från Limnos, en rad traditionellt framställda ostar, t.ex. *graviera* från Naxos och *kalathaki* från Limnos (som har skyddad ursprungsbezeichnung), citronlikör, *rakomelo* (dryck av raki och honung) från Amorgos, mandelkakor från Sifnos eller Lesbos och sardeller från Kalloni.

Honung och olivolja är ett par av de mest framstående produkterna som står för identitet och kvalitet inom jordbruksproduktionen på de mindre öarna.

6.5 Man bör framhålla den traditionella odlingen av mastixträd på Chios och vinodling som är avsedd för att framställa vin med skyddad ursprungsbezeichnung i områden med traditionell odling på de mindre öarna i Egeiska havet.

6.5.1 Det bör finnas ekonomiskt stöd till arrenderade områden.

6.5.2 Det krävs ytterligare stöd till skyddet för ursprungsbezeichnungar och geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

6.5.3 Det bör införas ett ekonomiskt stöd för att förbättra vinproduktionen samt lagring, standardisering och distribution av vinerna och olivoljan.

#### Villkor

6.5.4 Odlingen, utnyttjandet och produktionen per arealenhet får inte överstiga det tak som har fastställts.

6.5.5 De odlingsformer som föreskrivs i den nationella lagstiftningen ska tillämpas.

6.5.6 Produktionen bör falla inom ramen för kontrollerad ursprungsbezeichnung eller högsta kvalitet.

6.5.7 Kraven i nationell lagstiftning och EU-lagstiftning ska uppfyllas.

## 7. Förslag

7.1 EESK anser att förordningen måste bidra till att underlätta förbindelserna med andra grenar av den lokala ekonomin (turism, industri och handel) och understryker att man bör ändra inriktningen på turismen.

7.2 EESK anser att man bör lägga vikt vid kunskaper om odlings- och skördemetoder, upptäckter av områden av geologiskt intresse samt kunskaper om djurarterna inom jordbrukets ekosystem, medelhavskosten, hälsosam kost och ekologiska produkter.

7.3 EESK anser att möjligheterna att uppleva skuggan och friden i olivlundarna eller apelsinodlingarna, kontakten med jorden, lugnet långt ifrån buller och oväsen, vandringar i hjärtat av jordbrukslandskapet, eller allt detta tillsammans, stämmer väl överens med en rad former av enskild och alternativ turism (kulturell och ekologisk turism, agro-, hälso- och vandrings-turism, gastronomisk turism m.m.).

På detta sätt skapas en annorlunda turistprodukt som står i direkt relation till jordbruksprodukterna. Dessa blir i sin tur direkt förbundna med och samverkar med en turism av hög kvalitet, med gastronomi, medelhavskosten och ekologiska produkter samt med agroturismen, och därigenom ges besökarna möjlighet att fly från den traditionella mass-turismen som går ut på sol och bad. **Förordningen kommer att bidra till att stödja dessa alternativ.**

7.4 EESK anser att en myndighet eller ett organ med ansvar för kontinuerlig utbildning om den hälsosamma medelhavskosten och Medelhavets gastronomi skulle kunna verka på en av öarna i Egeiska havet inom ramen för EU:s politik, i syfte att främja produkter från Medelhavskulturen, t.ex. ekologiska och kosmetiska produkter samt naturläkemedel.

7.5 EESK föreslår ett pilotprojekt där man som modell för kunskaperna skulle kunna ta det kooperativa företaget "Sammanslutningen av mastixproducenter på Chios", och vars huvudsakliga syfte är att utveckla ett nät av affärer i Grekland och över hela Europa ("Mastihashop") för att sprida kunskap om och främja mastixkådan, visa hur den används och vilka egenskaper den har genom de mastixprodukter som framställs på Chios, i Grekland och inom EU.

7.6 EESK föreslår också – precis som i de yttranden som plenarsessionen tidigare antagit den 10 juli 2008 (ECO/213) och den 15 juli 2010 (ECO/262) – att man ska prioritera främjande av agroturism i samband med sysselsättningsstödet.

7.6.1 Av denna anledning anser kommittén att förordningen måste uppmuntra öborna till deltidssysselsättning inom jordbrukssektorn genom ett reellt stöd till deras rätt att investera i agroturism och få inkomster från den. Att det finns ett skydd av markens dubbla identitet både som jordbruksmark (eller skogsbruksmark) och som agroturismmark är en nyckelfråga för att båda verksamheterna ska kunna utvecklas. Denna rättighet bör dock inte kopplas till ett särskilt jordbruksskifte, utan till användning av mark till jordbruk.

7.6.2 Det är viktigt att det finns gynnsamma bestämmelser i fråga om agroturism, dvs. att man ska ha rätt att anlägga och driva en småskalig agroturismenhet inom jordbruksverksamheten och att villkoret för att denna rättighet ska få bidrag och förnyas är att man bevarar och fortsätter med produktionen (odling av oliver, vin, apelsiner, mandariner, mastixträd, honung, fikon etc.).

7.6.3 I de eftersatta ömråden som avfolkas och där jordbruksmarken överges utgör utvecklingen av jordbruk som deltidssysselsättning den lämpligaste och stabilaste lösningen för att bevara befolkningen och skydda öarnas miljö.

I detta sammanhang skulle förordningen kunna bli en katalysator för att bevara livet samt natur- och miljörikedomen, vilket skulle gagna alla de medborgare som kommer att besöka öarna och naturligtvis öborna själva.

7.7 Slutligen anser EESK att huvudnäringarna för öarnas utveckling är jordbruk och turism. Det finns även andra verksamhetsområden såsom boskapsuppfödning, fiske, skeppsbygge och

kultur på öarna. Dessa branscher kan samtidigt utnyttjas för att sprida och främja lokala jordbruksprodukter på marknaden. För att genomföra detta behöver man stödja forskningsinsatser, skapa jordbruksskolor och en strategisk utveckling som bygger på kunskaper, forskning och innovation samt skapa nya dynamiska konkurrensfördelar, genom att utnyttja utbildnings- och forskningspotentialen på öarna i Egeiska havet. På detta sätt utstakas en integrerad strategisk ram för alla ekonomiska områden, och det skapas en ny modern utvecklingsmodell för jordbruket, men också på ett mer allmänt plan, för de mindre öarna i Egeiska havet, en modell som innebär något mer än de modeller som gäller för klassiska östater som Malta och Cypern eller för de öar som utgör starka regioner, t.ex. Sardinien och Korsika.

Bryssel den 15 mars 2011

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs  
ordförande*

Staffan NILSSON

---